

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां षष्ठमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

प्राचीनव॑शं करोति देवमनुष्या दिशो व्यभजन्त प्राचीं देवा दक्षिणा पितरः प्रतीचीं मनुष्या उदीचीं रुद्रा यत्प्राचीनव॑शं करोति देवलोकमेव तद्यजमान उपावर्तते परि श्रयत्यन्तरहितो हि देवलोको मनुष्यलोकान्नास्माल्लोकाश्चैतव्यमिवेत्याहुः को हि तद्वेद यद्यमुष्मिल्लोकेऽस्ति वा न वेति दिक्ष्वतीकाशान्करोति (१)

उभयोर्लोकयोरभिजित्यै केशश्मश्रु वपते नखानि नि कृन्तते मृता वा एषा त्वगमेध्या यत्केशश्मश्रु मृतामेव त्वचममेध्यामपहत्य यज्ञियो भूत्वा मेधमुपैत्यङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तोऽप्सु दीक्षातपसी प्रावेशयन्नप्सु स्नाति साक्षादेव दीक्षातपसी अव रुन्धे तीर्थे स्नाति तीर्थे हि ते ताम्प्रावेशयन्तीर्थे स्नाति (२)

तीर्थमेव समानानां भवत्युपोऽश्नात्यन्तरत एव मेध्यो भवति वासंसा दीक्षयति सौम्यं वै क्षौमं देवतया सोममेष देवतामुपैति यो दीक्षते सोमस्य तनूरसि तनुवं मे पाहीत्याहु स्वामेव देवतामुपैत्यथो आशिषमेवैतामा शास्तेऽग्नेस्तूषाधानं वायोर्वातपानमपितृणान्नीविरोषधीनाम्प्रघातः (३)

आदित्यानां प्राचीनतानो विश्वेषां देवानामोतुर्नक्षत्राणामतीकाशा

एतत्सर्वदेवत्यं यद्वासो यद्वाससा दीक्षयति सर्वाभिरेवैनं
देवताभिर्दीक्षयति बहिःप्राणो वै मनुष्यस्तस्याशनं प्राणोऽश्नाति
सप्राण एव दीक्षतु आशितो भवति यावानेवास्य प्राणस्तेन सह
मेधमुपैति घृतं देवानाम्मस्तु पितृणान्निष्पक्रम्मनुष्याणान्तद्वै (४)

एतत्सर्वदेवत्यं यन्नवनीतं यन्नवनीतेनाभ्यङ्के सर्वा एव देवताः
प्रीणाति प्रच्युतो वा एषोऽस्माल्लोकादगतो देवलोकं यो दीक्षितो-
ऽन्तरेव नवनीतन्तस्मान्नवनीतेनाभ्यङ्केऽनुलोमं यजुषा व्यावृत्त्या
इन्द्रो वृत्रमहन्तस्य कनीनिका परापतत्तदाञ्जनमभवद्यदाङ्के चक्षुरेव
भ्रातृव्यस्य वृङ्के दक्षिणम्पूर्वमाङ्के (५)

सुव्य९ हि पूर्वम्मनुष्या आञ्जते न नि धावते नीव हि मनुष्या
धावन्ते पञ्च कृत्व आङ्के पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ यज्ञो यज्ञमेवाव
रुन्धे परिमितमाङ्केऽपरिमित९ हि मनुष्या आञ्जते सतूलयाङ्के-
ऽपतूलया हि मनुष्या आञ्जते व्यावृत्त्यै यदपतूलयाञ्जीत वज्रं इव
स्यात्सतूलयाङ्के मित्रत्वाय (६)

इन्द्रो वृत्रमहन्त्सोऽ३ पोऽ३ भ्यग्मियत तासां यन्मेध्यं
यज्ञिय९ सदेवमासीत्तदपोदक्रामत्ते दर्भा अभवन् यद्दर्भपुञ्जीलैः
पवयति या एव मेध्या यज्ञियाः सदेवा आपस्ताभिरेवैनम्पवयति
द्वाभ्यां पवयत्यहोरात्राभ्यामेवैनम्पवयति त्रिभिः पवयति त्रयं इमे

लो॒का ए॒भिरे॒वैनं॑ लो॒कैः प॑वयति प॒ञ्चभिः॑ (७)

प॒वय॑ति प॒ञ्चाक्ष॑रा प॒ङ्क्तिः पा॒ङ्क्तौ य॒ज्ञो य॒ज्ञायै॑वैन॑म्पवयति
ष॒ङ्क्तिः प॑वयति ष॒ड्वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तुभिरे॒वैन॑म्पवयति स॒प्तभिः॑ पवयति
स॒प्त छ॒न्दांसि॑ छ॒न्दोभिरे॒वैन॑म्पवयति न॒वभिः॑ पवयति न॒व
वै पुरु॑षे प्रा॒णाः स॒प्राण॑मे॒वैन॑म्पवयत्ये॒कविं॑शत्या पवयति
दश॑ ह॒स्त्या अ॒ङ्गुल॑यो दश॑ प॒द्या आ॒त्मैक॑विं॒शो यावा॑ने॒व
पुरु॑ष॒स्तम॑परिवर्गम् (८)

प॒वय॑ति चि॒त्पति॑स्त्वा पु॒ना॒त्वित्या॑ह॒ मनो॑ वै चि॒त्पति॑र्मन॑सै॒वैन॑म्पव
वा॒क्पति॑स्त्वा पु॒ना॒त्वित्या॑ह॒ वाचै॑वैन॑म्पवयति दे॒वस्त्वा स॒विता
पु॒ना॒त्वित्या॑ह॒ स॒वितृ॑प्र॒सूत ए॒वैन॑म्पवयति तस्य॑ ते प॒वित्र॑पते
प॒वित्रे॑ण॒ यस्मै॑ कं पु॒ने तच्छ॑के॒यमित्या॑हाऽऽशिष॑मे॒वैता॒मा
शा॑स्ते॥ (९)

अ॒ती॒का॒शान्करो॒त्यव॑शयन्ती॒र्थे स्ना॑ति प्र॒घातो॑ म॒नुष्या॑णान्त॒द्वा अङ्कं॑ मि॒त्रत्वाय॑ प॒ञ्चभि॑रपरिवर्गमृ॒ष्टाच॑त्वारिं॒शच्च॑॥

याव॑न्तो॒ वै दे॒वा य॒ज्ञाया॑पुन॒त त ए॒वाभ॑वन् य॒ एवं वि॒द्वान्
य॒ज्ञाय॑ पु॒नीते॑ भव॑त्ये॒व ब॒हिः प॑वयित्वान्तः प्र पा॑दयति मनुष्य॒लोक
ए॒वैन॑म्पवयित्वा प॒तन्दे॑व॒लोक॑म्प्र॒णय॑त्यदी॒क्षित॑ ए॒कया॑हुत्येत्या॒हुः
स्रु॒वेण॑ च॒तस्रो॑ जुहोति दी॒क्षित॑त्वाय॑ स्रु॒चा प॑ञ्चमीं प॒ञ्चाक्ष॑रा प॒ङ्क्तिः
पा॒ङ्क्तौ य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रुन्ध॒ आकू॑त्यै प्र॒युजे॒ऽग्नये॑ (१०)

स्वाहे॒त्याहाकू॑त्या॒ हि पुरु॑षो य॒ज्ञम॒भि प्र॑यु॒ङ्क्ते य॒ज्ञेयेति॑ मे॒धायै॑

मन॑सेऽग्नये॒ स्वाहेत्या॑ह मे॒धया॒ हि मन॑सा॒ पुरु॑षो य॒ज्ञम॑भिगच्छ॑ति
 सर॑स्वत्यै पू॒ष्णेऽग्नये॒ स्वाहेत्या॑ह वा॒ग्वै सर॑स्वती पृथि॒वी पू॒षा वा॒चैव
 पृथि॒व्या य॒ज्ञम्प॒ यु॒ङ्क्तापो॑ दे॒वीर्बृ॒हतीर्वि॒श्वश॑म्भुव॒ इत्या॑ह॒ या वै
 वर्ष्या॑स्ताः (११)

आपो॑ दे॒वीर्बृ॒हतीर्वि॒श्वश॑म्भुवो॒ यदे॒तद्य॒जुर्न॒ ब्रू॒याद्वि॒व्या
 आपो॑ऽशा॑न्ता इ॒मं लो॒कमा॒ गच्छे॑युरापो॑ दे॒वीर्बृ॒हतीर्वि॒श्वश॑म्भुव॒
 इत्या॑हास्मा ए॒वैना॑ लो॒काय॑ शमयति॒ तस्मा॑च्छा॒न्ता इ॒मं
 लो॒कमा॒ गच्छ॑न्ति द्यावा॑पृथि॒वी इत्या॑ह॒ द्यावा॑पृथि॒व्योर्हि
 य॒ज्ञ उ॒र्वन्तरि॑क्ष॒मित्या॑हान्तरि॑क्षे॒ हि य॒ज्ञो बृ॒हस्प॑तिर्नो॒ हवि॑षा
 वृ॒धातु॑ (१२)

इत्या॑ह॒ ब्रह्म॒ वै दे॒वानां॑ बृ॒हस्प॑तिर्ब्रह्म॑णैवास्मै॒ य॒ज्ञम॑व
 रुन्धे॒ यद्वू॒याद्वि॒धेरि॑ति॒ य॒ज्ञस्था॑णुमृच्छेद्वृ॒धात्वित्या॑ह॒ य॒ज्ञस्था॑णुमे॒व
 परि॑ वृणक्ति॒ प्र॒जाप॑तिर्य॒ज्ञम॑सृजत॒ सोऽस्मा॑त्सृष्टः॒ परा॑ङ्मै॒त्स प्र
 य॒जुर॒ह्नीना॒त्प्र साम॒ तमृ॑गुदयच्छद्यदृगुदयच्छत्तदौ॒द्ब्रह्म॑णस्यौ॒द्ब्रह्म॑णत्वमृच

जु॒होति॒ य॒ज्ञस्यो॑द्य॒त्या अनु॑ष्टुप्छन्द॑सामुदयच्छदित्या॑हुस्तस्मा॑दनु॒ष्टुप्
 जु॒होति॒ य॒ज्ञस्यो॑द्य॒त्यै द्वा॑दश॒ वा॒त्सब॒न्धान्यु॑दयच्छन्नित्या॑हुस्तस्मा॑द्द्वा॒दश
 दी॒क्षय॑न्ति॒ सा वा ए॒षर्ग॑नु॒ष्टुग्वा॑र्गनु॒ष्टुग्य॑दे॒तय॑र्चा दी॒क्षय॑ति वा॒चैवैन॒
 सर्व॑या दी॒क्षय॑ति॒ विश्वे॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुरि॑त्या॒ह सा॒वि॒त्र्येते॑न॒ मर्तो॑
 वृणी॑त स॒ख्यम् (१४)

इत्याह पितृदेवत्यैतेन विश्वे राय इषुध्यसीत्याह
 वैश्वदेव्यैतेन द्युम्नं वृणीत पुष्यस इत्याह पौष्ण्यैतेन सा वा
 एषर्क्सर्वदेवत्या यदेतयर्चा दीक्षयति सर्वाभिरेवैनं देवताभिर्दीक्षयति
 सप्ताक्षरम्प्रथमम्पदमष्टाक्षराणि त्रीणि यानि त्रीणि तान्यष्टावुप
 यन्ति यानि चत्वारि तान्यष्टौ यदष्टाक्षरा तेन (१५)

गायत्री यदेकादशाक्षरा तेन त्रिष्टुग्यद्वादशाक्षरा तेन जगती
 सा वा एषर्क्सर्वाणि छन्दांसि यदेतयर्चा दीक्षयति सर्वेभिरेवैनं
 छन्दाभिर्दीक्षयति सप्ताक्षरम्प्रथमम्पदं सप्तपदा शक्करी पशवः
 शक्करी पशूनेवाव रुन्ध एकस्मादक्षरादनासम्प्रथमम्पदन्तस्माद्यद्वाचो-
 ऽनासन्तन्मनुष्या उप जीवन्ति पूर्णया जुहोति पूर्ण इव हि
 प्रजापतिः प्रजापतेराप्त्यै न्यूनया जुहोति न्यूनाद्धि प्रजापतिः प्रजा
 असृजत प्रजानां सृष्ट्यै॥ (१६)

अग्नये ता वृधात्वृचा सुख्यन्तेन जुहोति पञ्चदश च॥ [२]

ऋक्सामे वै देवेभ्यो यज्ञायातिष्ठमाने कृष्णो रूपं
 कृत्वापृक्रम्यातिष्ठतान्तं ऽमन्यन्त यं वा इमे उपावथ्स्यतः स इदं
 भविष्यतीति ते उपांमन्नयन्त ते अहोरात्रयोर्महिमानमपनिधाय
 देवानुपावर्ततामेष वा ऋचो वर्णो यच्छुक्लं कृष्णाजिनस्यैष
 साम्नो यत्कृष्णमृक्सामयोः शिल्पे स्थ इत्याहर्क्सामे एवाव रुन्ध
 एषः (१७)

वा अहो वर्णो यच्छुक्लं कृष्णाजिनस्यैष रात्रिया यत्कृष्णं

यदेवैनयोस्तत्र न्यक्तं तदेवाव रुन्धे कृष्णाजिनेन दीक्षयति
 ब्रह्मणो वा एतद्रूपं यत्कृष्णाजिनं ब्रह्मणैवैनं दीक्षयतीमान्धियं
 शिक्षमाणस्य देवेत्याह यथायजुरेवैतद्गर्भो वा एष यद्वीक्षित उल्बं
 वासः प्रोर्णुते तस्मात् (१८)

गर्भाः प्रावृता जायन्ते न पुरा सोमस्य क्रयादपोर्णीत यत्पुरा
 सोमस्य क्रयादपोर्णीत गर्भाः प्रजानां परापातुंकाः स्युः क्रीते सोमे-
 ऽपोर्णुते जायंत एव तदथो यथा वसीयां सम्प्रत्यपोर्णुते तादृगेव
 तदङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्त ऊर्जं व्यभजन्त ततो यदत्यशिष्यत
 ते शरा अभवन्नूग्वै शरा यच्छरमयी (१९)

मेखला भवत्यूर्जमेवाव रुन्धे मध्यतः सन्नह्यति मध्यत एवास्मा
 ऊर्जं दधाति तस्मान्मध्यत ऊर्जा भुञ्जत ऊर्ध्वं वै पुरुषस्य नाभ्यै
 मेध्यमवाचीनममेध्यं यन्मध्यतः संनह्यति मेध्यं चैवास्यामेध्यं च
 व्यावर्तयतीन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरत्स त्रेधा व्यभवत्स्फ्यस्तृतीयं
 रथस्तृतीयं यूपस्तृतीयम् (२०)

येऽन्तःशरा अशीर्यन्त ते शरा अभवन्तच्छराणां शरत्वं
 वज्रो वै शराः क्षुत्खलु वै मनुष्यस्य भ्रातृव्यो यच्छरमयी मेखला
 भवति वज्रेणैव साक्षात्क्षुध्मभ्रातृव्यम्मध्यतोऽपि हते त्रिवृद्धवति
 त्रिवृद्धे प्राणस्त्रिवृतमेव प्राणम्मध्यतो यजमाने दधाति पृथ्वी
 भवति रज्जुनाव्यावृत्यै मेखलया यजमानन्दीक्षयति योक्त्रेण

पत्नींमिथुनत्वाय (२१)

यज्ञो दक्षिणामभ्यध्यायत्ता९ समभवत्तदिन्द्रोऽचायत्सोऽमन्यत
यो वा इतो जनिष्यते स इदं भविष्यतीति ताम्प्राविशत्तस्या
इन्द्र एवाजायत सोऽमन्यत यो वै मदितोऽपरो जनिष्यते
स इदं भविष्यतीति तस्या अनुमृश्य योनिमाच्छिनत्सा
सूतवंशाभवत्तत्सूतवंशायै जन्म (२२)

ता९ हस्ते न्यवेष्टयत् ताम्मृगेषु न्यदधात्सा कृष्णविषाणाभवदिन्द्र
योनिरसि मा मां हि९सीरिति कृष्णविषाणाम्प्र यच्छति सयोनिमेव
यज्ञं करोति सयोनिन्दक्षिणा९ सयोनिमिन्द्र९ सयोनित्वाय कृष्यै
त्वा सुसस्याया इत्याह तस्मादकृष्टपृच्या ओषधयः पच्यन्ते
सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्य इत्याह तस्मादोषधयः फलं गृह्णन्ति
यद्धस्तेन (२३)

कण्डूयेत पामनम्भावुकाः प्रजाः स्युर्यथस्मयेत नग्नम्भावुकाः
कृष्णविषाणया कण्डूयतेऽपिगृह्य स्मयते प्रजानां गोपीथाय न
पुरा दक्षिणाभ्यो नेतोः कृष्णविषाणामव चृतेद्यत्पुरा दक्षिणाभ्यो
नेतोः कृष्णविषाणामवचृतेद्योनिः प्रजानां परापातुका स्यान्नीतासु
दक्षिणासु चात्वाले कृष्णविषाणाम्प्रास्यति योनिर्वै यज्ञस्य
चात्वालं योनिः कृष्णविषाणा योनावेव योनिन्दधाति यज्ञस्य

सयोनित्वाय॥ (२४)

रुन्ध एष तस्माच्छ्रमयी यूपस्तृतीयमिधुनत्वाय जन्म हस्तेनाष्टाचत्वारिंशच्च॥ [३]

वाग्वै देवेभ्योऽपांक्रामद्यज्ञायातिष्ठमाना सा वनस्पतीन्प्राविशत्सैष
वाग्वनस्पतिषु वदति या दुन्दुभौ या तूणवे या वीणायां
यद्दीक्षितदण्डम्प्रयच्छति वाचमेवाव रुन्ध औदुम्बरो भवत्यूर्वा
उदुम्बर ऊर्जमेवाव रुन्धे मुखेन सम्मितो भवति मुखत एवास्मा
ऊर्ज दधाति तस्मान्मुखत ऊर्जा भुञ्जते (२५)

क्रीते सोमे मैत्रावरुणाय दण्डम्प्र यच्छति मैत्रावरुणो
हि पुरस्तादृत्विग्भ्यो वाचं विभजति तामृत्विजो यजमाने
प्रतिष्ठापयन्ति स्वाहा यज्ञम्मनसेत्याह मनसा हि पुरुषो
यज्ञमभिगच्छति स्वाहा द्यावापृथिवीभ्यामित्याह द्यावापृथिव्योर्हि
यज्ञः स्वाहोरोरन्तरिक्षादित्याहान्तरिक्षे हि यज्ञः स्वाहा यज्ञं
वातादारभ इत्याहायम् (२६)

वाव यः पवते स यज्ञस्तमेव साक्षादा रभते मुष्टी करोति वाचं
यच्छति यज्ञस्य धृत्या अदीक्षिष्टायम्ब्राह्मण इति त्रिरुपांश्चाह
देवेभ्य एवैनं प्राहु त्रिरुच्चैरुभयेभ्य एवैनं देवमनुष्येभ्यः प्राहु न
पुरा नक्षत्रेभ्यो वाचं वि सृजेद्यत्पुरा नक्षत्रेभ्यो वाचं विसृजेद्यज्ञं
विच्छिन्द्यात् (२७)

उदितेषु नक्षत्रेषु व्रतं कृणुतेति वाचं वि सृजति यज्ञव्रतो वै दीक्षितो यज्ञमेवाभि वाचं वि सृजति यदि विसृजेद्विष्णवीमृचमनु ब्रूयाद्यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञेनैव यज्ञः सं तनोति दैवीन्धियम्मनामह इत्याह यज्ञमेव तन्मन्दयति सुपारा नो असद्वश इत्याह व्युष्टिमेवाव रुन्धे (२८)

ब्रह्मवादिनो वदन्ति होतव्यं दीक्षितस्य गृहा(३)इ न होतव्या(३)मिति हविर्वै दीक्षितो यज्ञहुयाद्यजमानस्यावदाय जुहुयाद्यन्न जुहुयाद्यज्ञपरुरन्तरियाद्ये देवा मनोजाता मनोयुज इत्याह प्राणा वै देवा मनोजाता मनोयुजस्तेष्वेव परोक्ष जुहोति तन्नेव हुतं नेवाहुतः स्वपन्तं वै दीक्षितः रक्षांसि जिघांसन्त्यग्निः (२९)

खलु वै रक्षोहाग्रे त्वः सु जांगृहि वयः सु मन्दिषीमहीत्याहाग्निमेवाधिपां कृत्वा स्वपिति रक्षसामपहत्या अब्रत्यमिव वा एष करोति यो दीक्षितः स्वपिति त्वमग्रे व्रतपा असीत्याहाग्निर्वै देवानां व्रतपतिः स एवैनं व्रतमालम्भयति देव आ मर्त्येष्वेत्याह देवः (३०)

ह्येष सन्मर्त्येषु त्वं यज्ञेष्वीड्य इत्याहैतः हि यज्ञेष्वीड्यतेऽपु वै दीक्षिताथ्सुषुपुषं इन्द्रियं देवताः कामन्ति विश्वे देवा अभि मामाववृत्रन्नित्याहेन्द्रियेणैवैनं देवताभिः सं नयति यदेतद्यजुर्न

ब्रूयाद्यावन्त एव पशून्भि दीक्षेत् तावन्तोऽस्य पशवः स्युः
रास्वेयत् (३१)

सोमा भूयो भूरेत्याहापरिमितानेव पशून्व रुन्धे चन्द्रमसि मम
भोगाय भवेत्याह यथादेवतमेवैनाः प्रति गृह्णाति वायवे त्वा वरुणाय
त्वेति यदेवमेता नानुदिशेदयथादेवतं दक्षिणा गमयेदा देवताभ्यो
वृश्चेत यदेवमेता अनुदिशति यथादेवतमेव दक्षिणा गमयति न
देवताभ्य आ (३२)

वृश्च्यते देवीरापो अपां नपादित्याह यद्वो मेध्यं यज्ञियं
सदेवं तद्वो माव क्रमिषमिति वावैतदाहाच्छित्रं तन्तुं पृथिव्या अनु
गेषमित्याह सेतुमेव कृत्वात्येति॥ (३३)

भुञ्जतेऽयच्छिन्द्याद्वन्धेऽग्निराह देव इयदेवताभ्य आ त्रयस्त्रिंशच्च॥ [४]

देवा वै देवयजनमध्यवसाय दिशो न प्राजानन्तेऽ३
न्योन्यमुपाधावन्त्वया प्र जानाम त्वयेति तेऽदित्या३ समध्रियन्त
त्वया प्र जानामेति साब्रवीद्वरं वृणै मत्प्रायणा एव वो यज्ञा
मदुदयना असन्निति तस्मादादित्यः प्रायणीयो यज्ञानामादित्य
उदयनीयः पञ्च देवता यजति पञ्च दिशो दिशाम्प्रज्ञात्यै (३४)

अथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्धे पथ्याः
स्वस्तिमयजन्प्राचीमेव तया दिशं प्राजानन्नग्निना दक्षिणा सोमेन
प्रतीचीः सवित्रोदीचीमदित्योर्ध्वाम्पथ्याः स्वस्तिं यजति प्राचीमेव
तया दिशं प्र जानाति पथ्याः स्वस्तिमिद्वाग्नीषोमौ यजति चक्षुषी

वा ए॒ते य॒ज्ञस्य॒ यद॒ग्नीषो॒मौ ता॒भ्यामे॒वानु॑ पश्यति (३५)

अ॒ग्नीषो॒मावि॒ष्ट्वा स॑वि॒तारं॑ यजति सवि॒तृप्र॑सूत ए॒वानु॑
पश्यति सवि॒तारमि॑ष्ट्वादि॒तिं यज॑ती॒यं वा अ॑दि॒तिर॒स्यामे॒व
प्र॑ति॒ष्ठाया॒नु प॑श्यत्यदि॒तिमि॑ष्ट्वा मा॒रुती॑मृच॒मन्वा॑ह म॒रुतो॑ वै
दे॒वानां॑ वि॒शो दे॒ववि॑शं खलु॒ वै क॑ल्प॒मान॑मनुष्यवि॒शम॑नु
क॑ल्पते यन्मा॒रुती॑मृच॒मन्वा॑ह वि॒शां क्लृ॑प्त्यै ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो व॑दन्ति
प्रया॒जव॑दननूयाजम्प्रा॒यणी॑यं का॒र्यम॑नूयाज॒वत् (३६)

अ॒प्रया॒जमु॑दय॒नीय॑मि॒तीमे॒ वै प्र॑या॒जा अ॒मी अ॒नूया॒जाः सै॒व
सा य॒ज्ञस्य॒ सन्त॑तिस्तत्तथा न का॒र्यमा॒त्मा वै प्र॑या॒जाः प्र॒जाऽनू॑या॒जा
यत्प्र॑या॒जाने॑न्तरि॒यादा॒त्माने॑मन्तरि॒याद्य॑दनूया॒जाने॑न्तरि॒यात्प्र॒जाम॑न्तरि॒
खलु॒ वै य॒ज्ञस्य॒ वित॑तस्य न क्रि॒यते॒ तद॑नु॒ य॒ज्ञः प॑रा भवति य॒ज्ञं
प॑रा॒भवे॑न्तं यज॑मा॒नोऽनु॑ (३७)

प॑रा भवति प्रया॒जव॑दे॒वानू॑याज॒वत्प्रा॒यणी॑यं का॒र्यं
प्रया॒जव॑दनूयाज॒वदु॑दय॒नीयं॒ ना॒त्माने॑मन्तरेति न प्र॒जां न
य॒ज्ञः प॑रा॒भवे॑ति न यज॑मानः प्रा॒यणी॑यस्य निष्का॒स उ॑दय॒नीय॑म॒भि
निर्व॑पति सै॒व सा य॒ज्ञस्य॒ सन्त॑तिर्याः प्रा॒यणी॑यस्य याज्या॑ यत्ता
उ॑दय॒नीय॑स्य या॒ज्याः कुर्या॑त्परा॒ङ्मुं लो॒कमा॑ रो॒हेत्प्र॒मायु॑कः
स्या॒द्याः प्रा॒यणी॑यस्य पुरो॒नुवा॒क्यास्ता॑ उ॑दय॒नीय॑स्य या॒ज्याः

करोत्यस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठति॥ (३८)

प्रज्ञात्यै पश्यत्यनूयाजवृद्धजमानोऽनु पुरोनुवाक्यास्ता अष्टौ च॥ [५]

क॒द्रूश्च॒ वै सु॒पर्णी चा॒त्मरूपयो॑रस्पर्धेता॒ः सा क॒द्रूः
सु॒पर्णीम॑जय॒त्साब्र॑वीत्तृतीय॑स्यामि॒तो दि॒वि सोम॑स्त॒मा ह॑र॒
तेना॒ऽऽत्मानं॑ निष्क्री॑णीष्वेती॒यं वै क॒द्रूर॑सौ सु॒पर्णी छ॑न्दा॑सि
सौपर्णे॒याः साब्र॑वीद॒स्मै वै पि॒तरौ पु॒त्रान्बि॑भृतस्तृतीय॑स्यामि॒तो
दि॒वि सोम॑स्त॒मा ह॑र॒ तेना॒ऽऽत्मानं॑ निष्क्री॑णीष्व (३९)

इति॑ मा क॒द्रूर॑वोच॒दिति॑ जग॒त्युद॑पत॒च्चतु॑र्दशाक्षरा स॒ती
साप्रा॑प्य न्य॒वर्तत॑ तस्यै॒ द्वे अ॒क्षरे॑ अमीयेता॒ः सा प॒शुभि॑श्च दीक्षया॒
चाग॑च्छु॒त्तस्मा॒ज्जग॑ती छ॒न्द॑साम्पश॒व्यत॑मा॒ तस्मा॑त्पशुमन्तं दीक्षोपं
नमति॑ त्रि॒ष्टुगु॑दपत॒त्रयो॑दशाक्षरा स॒ती साप्रा॑प्य न्य॒वर्तत॑ तस्यै॒ द्वे
अ॒क्षरे॑ अमीयेता॒ः सा दक्षि॑णाभिश्च (४०)

तप॑सा चाग॑च्छु॒त्तस्मा॑त्त्रि॒ष्टुभौ लो॒के मा॒ध्यंदि॑ने स॒वने
दक्षि॑णा नीयन्त ए॒तत्खलु॑ वाव तप॒ इत्या॑हु॒र्यः स्वं द॑दातीति॑
गाय॒त्र्युद॑पत॒च्चतु॑रक्षरा स॒त्यंज॑या ज्योति॑षा तम॑स्या अ॒जाभ्य॑रुन्ध
तद॒जाया॑ अज॒त्वः सा सोमं॑ चाह॑र॒च्चत्वारि॑ चाक्षराणि साष्टाक्षरा
सम॑पद्यत ब्रह्मवादिनो वदन्ति (४१)

कस्मा॑त्स॒त्याद्वा॑यत्री कनि॑ष्ठा छ॒न्द॑सा॒ः स॒ती य॑ज्ञमुखं
परी॑यायेति॒ यदे॒वादः सोम॑माह॑र॒त्तस्मा॑द्यज्ञमुखं पर्ये॒त् तस्मा॑त्तेज॒स्विनी॑त

प॒द्भ्यां द्वे स॒र्वने स॒मगृ॑ह्णान्मुखेनैकं यन्मुखेन स॒मगृ॑ह्णात्तदधयत्तस्मा॒द्वे
स॒र्वने शु॒क्रव॑ती प्रातःस॒र्वनं च॒ माध्य॑दिनं च॒ तस्मा॑त्तृतीयस॒र्वन
ऋ॒जीष॑म॒भि षु॑ण्वन्ति धी॒तमि॑व हि म॒न्यन्ते॑ (४२)

आ॒शि॒र॒म॒व न॑यति स॒शु॒क्र॒त्वा॒या॒थो स॒म्भ॑रत्ये॒वैन॑त्त॒
सोम॑मा॒ह्रिय॑माणं गन्ध॒र्वो वि॒श्वाव॑सुः पर्य॑मुष्णा॒थ्स तिस्रो॑ रात्रीः
परि॑मुषितोऽवस॒त्तस्मा॑त्तिस्रो रात्रीः॑ क्री॒तः सोमो॑ वसति ते दे॒वा
अ॑ब्रुवन्श्च॒त्रीका॑मा॒ वै गन्ध॑र्वाः स्त्रिया॑ निष्क्री॑णामेति ते वाच॑ः
स्त्रिय॑मेक॑हायनीं कृ॒त्वा तया॑ निर॑क्रीण॒न्था रो॒हि॒द्रूपं॑ कृ॒त्वा
गन्ध॑र्वेभ्यः (४३)

अ॒प॒क्र॒म्या॑तिष्ठ॒त्तद्रो॑हितो जन्म॒ ते दे॒वा अ॑ब्रुवन्तप॑
युष्म॑द॒क्रेमी॑न्नास्मानु॒पाव॑र्तते॒ वि ह॑यामहा॒ इति॑ ब्रह्म॑ गन्ध॒र्वा
अ॒व॒द॒न्नगा॑यं दे॒वाः सा दे॒वान्गा॑य॒त उ॒पाव॑र्तत॒ तस्मा॑द्गाय॒न्तः स्त्रियः॑
का॒म॒य॒न्ते का॑मु॒का ए॒नः स्त्रियो॑ भवन्ति॒ य ए॒वं वे॒दाथो॑ य ए॒वं
वि॒द्वानपि॑ ज॒न्येषु॑ भव॑न्ति तेभ्य॑ ए॒व द॑दत्यु॒त यद्व॑हु॒तयाः॑ (४४)

भ॒व॒न्त्येक॑हाय॒न्या क्री॑णाति वा॒चैवैन॑ सर्व॒या क्री॑णाति॒
तस्मा॑देक॑हाय॒ना म॒नुष्या॑ वाचं वद॒न्त्यकू॑ट॒याऽकर्ण॑याऽ का॑ण॒या-
ऽश्लो॑ण॒याऽसं॑शफ॒या क्री॑णाति॒ सर्व॑यैवैनं क्री॑णाति॒ यच्छ्वेत॑या
क्री॑णी॒याद्दुश्च॑र्मा॒ यज॑मानः स्या॒द्यत्कृ॑ष्ण॒यानु॑स्तर॑णी स्यात्प्र॒मायु॑को
यज॑मानः स्या॒द्यद्वि॑रूप॒या वा॒त्रघ्नी॑ स्या॒थ्स वा॒न्यं जि॑नी॒यात्तं वा॒न्यो

जिनीयादरुणया पिङ्गाक्ष्या क्रीणात्येतद्वै सोमस्य रूपं स्वयैवैनं
देवतया क्रीणाति॥ (४५)

निष्क्रीणीष्व दक्षिणाभिश्च वदन्ति मन्यन्ते गन्धर्वेभ्यो बृहतयाः पिङ्गाक्ष्या दशं च॥ [६]

तद्धिरण्यमभवत्तस्मादद्ध्यो हिरण्यं पुनन्ति ब्रह्मवादिनो
वदन्ति कस्मात्सत्यादनस्थिकेन प्रजाः प्रवीयन्तेऽस्थन्वतीर्जायन्त
इति यद्धिरण्यं घृतेऽवधाय जुहोति तस्मादनस्थिकेन प्रजाः
प्र वीयन्तेऽस्थन्वतीर्जायन्त एतद्वा अग्नेः प्रियं धाम यद् घृतं
तेजो हिरण्यमियं ते शुक्र तनूरिदं वर्च इत्याह सतेजसमेवैनं
सतनुम् (४६)

करोत्यथो सम्भरत्येवैनं यदबद्धमवदध्याद्गर्भाः प्रजानां
परापातुकाः स्युर्बद्धमव दधाति गर्भाणां धृत्यै निष्टर्क्यम्बध्नाति
प्रजानां प्रजननाय वाग्वा एषा यत्सोमक्रयणी जूरसीत्याह यद्धि
मनसा जवते तद्वाचा वदति धृता मनसेत्याह मनसा हि वाग्धृता
जुष्टा विष्णाव इत्याह (४७)

यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञायैवेनां जुष्टां करोति तस्यांस्ते सत्यसंवसः
प्रसव इत्याह सवितृप्रसूतामेव वाचमव रुन्धे काण्डेकाण्डे
वै क्रियमाणे यज्ञं रक्षांसि जिघांसन्त्येष खलु वा
अरक्षोहतः पन्था योऽग्रेष्व सूर्यस्य च सूर्यस्य चक्षुरारुहमग्रेरक्षणः
कनीनिकामित्याह य एवारक्षोहतः पन्थास्तं समारोहति (४८)

वाग्वा एषा यत्सोमक्रयणी चिदसि मनासीत्याह
 शास्त्येवैनामेतत्तस्माच्छिष्टाः प्रजा जायन्ते चिदसीत्याह यद्धि
 मनसा चेतयते तद्वाचा वदति मनासीत्याह यद्धि मनसाभिगच्छति
 तत्करोति धीरसीत्याह यद्धि मनसा ध्यायति तद्वाचा (४९)

वदति दक्षिणासीत्याह दक्षिणा ह्येषा यज्ञियासीत्याह
 यज्ञियामेवैनं करोति क्षत्रियासीत्याह क्षत्रिया ह्येषादितिरस्युभयतः शी
 यदेवाऽऽदित्यः प्रायणीयो यज्ञानामादित्य उदयनीयस्तस्मादेवमाह
 यदबद्धा स्यादयता स्याद्यत्पदिबद्धानुस्तरणी स्यात्प्रमायुको
 यजमानः स्यात् (५०)

यत्कर्णगृहीता वार्त्रघ्नी स्यात्स वान्यं जिनीयात्तं वान्यो
 जिनीयान्मित्रस्त्वां पदि बध्नात्वित्याह मित्रो वै शिवो
 देवानान्तेनैवैनं पदि बध्नाति पूषाध्वनः पात्वित्याहेयं वै
 पूषेमामेवास्यां अधिपामकः समष्ट्या इन्द्रायाध्यक्षयेत्याहेन्द्रमेवास्यां
 अध्यक्षं करोति (५१)

अनु त्वा माता मन्यतामनु पितेत्याहानुमतयैवैनया क्रीणाति
 सा देवि देवमच्छेहीत्याह देवी ह्येषा देवः सोम इन्द्राय
 सोममित्याहेन्द्राय हि सोमं आह्रियते यदेतद्यजुर्न ब्रूयात्पराच्येव
 सोमक्रयणीयाद्ब्रुवस्त्वा वर्तयत्वित्याह रुद्रो वै क्रूरः (५२)

देवानान्तमेवास्यै परस्तादधात्यावृत्त्यै क्रूरमिव वा एतत्करोति

यद्बुद्रस्य कीर्तयति मित्रस्य पथेत्याह शान्त्यै वाचा वा एष वि
 क्रीणीते यः सोमक्रयण्या स्वस्ति सोमसखा पुनरेहि सह रय्येत्याह
 वाचैव विक्रीय पुनरात्मन्वाच धत्तेऽनुपदासुकास्य वाग्भवति य एवं
 वेद॥ (५३)

सतनुं विष्णव इत्याह समारोहति ध्यायति तद्वाचा यजमानः स्यात्करोति कूरो वेद॥—[७]

षट्पदान्यनु नि क्रामति षडहं वाङ्माति वदत्युत संवत्सरस्यायने
 यावत्येव वाक्तामव रुन्धे सप्तमे पदे जुहोति सप्तपदा शक्करी
 पशवः शक्करी पशूनेवाव रुन्धे सप्त ग्राम्याः पशवः सप्तारण्याः
 सप्त छन्दाः स्युभयस्यावरुद्धौ वस्व्यसि रुद्रासीत्याह रूपमेवास्या
 एतन्महिमानम् (५४)

व्याचष्टे बृहस्पतिस्त्वा सुप्ते रण्वत्वित्याह ब्रह्म वै
 देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवास्मै पशूनव रुन्धे रुद्रो वसुभिरा
 चिकेत्वित्याहावृत्त्यै पृथिव्यास्त्वा मूर्धन्ना जिघर्मि देवयजन इत्याह
 पृथिव्या ह्येष मूर्धा यद्देवयजनमिडायाः पद इत्याहेडाये ह्येतत्पदं
 यत्सोमक्रयण्यै घृतवति स्वाहा (५)

इत्याह यदेवास्यै पदाद् घृतमपीड्यत तस्मादेवमाह
 यदध्वर्युरनग्नावाहुतिं जुहुयादन्धोऽध्वर्युः स्याद्रक्षांसि यज्ञं
 हन्युरहिरण्यमुपास्य जुहोत्यग्निवत्येव जुहोति नान्धोऽध्वर्युर्भवति
 न यज्ञं रक्षांसि घ्नन्ति काण्डेकाण्डे वै क्रियमाणे यज्ञं

रक्षांसि जिघांसन्ति परिलिखितं रक्षः परिलिखिता अरातय
इत्याहु रक्षसामपंहत्यै (५६)

इदमहं रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योऽस्मान्द्वेष्टि यं
च वयं द्विष्म इत्याहु द्वौ वाव पुरुषौ यं चैव द्वेष्टि यश्चैनं
द्वेष्टि तयोरेवानन्तरायं ग्रीवाः कृन्तति पशवो वै सोमक्रयण्यै
पदं यावत्स्मृतं सं वपति पशून्नेवावं रुन्धेऽस्मे राय इति सं
वपत्यात्मानमेवाध्वर्युः (५७)

पशुभ्यो नान्तरेति त्वे राय इति यजमानाय प्र यच्छति
यजमान एव रयिं दधाति तोते राय इति पर्त्रिया अर्धो वा
एष आत्मनो यत्पत्नी यथा गृहेषु निधत्ते तादृगेव तत्त्वष्टीमती
ते सपेयेत्याहु त्वष्टा वै पशूनामिथुनानां रूपकद्रूपमेव पशुषु
दधात्यस्मै वै लोकाय गार्हपत्य आ धीयतेऽमुष्मा आहवनीयो
यद्गार्हपत्य उपवपेदस्मिँलोके पशुमान्थस्याद्यदाहवनीये-
ऽमुष्मिँलोके पशुमान्थस्यादुभयोरुप वपत्युभयोरेवेन लोकयोः
पशुमन्तं करोति॥ (५८)

महिमान् स्वाहापंहत्या अध्वर्युधीयते चतुर्विंशतिश्च॥ [८]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति विचित्यः सोमा (३) न विचित्या (३)
इति सोमो वा ओषधीनां राजा तस्मिन् यदापन्नं ग्रसितमेवास्य
तद्यद्विचिनुयाद्यथास्याद्ग्रसितं निष्विदति तादृगेव तद्यन्न

विचिनुयाद्यथाक्षत्रापन्नं विधावन्ति तादृगेव तत्क्षोधुकोऽध्वर्युः
 स्यात्क्षोधुको यजमानः सोमविक्रयिन्त्सोमः शोधयेत्येव
 ब्रूयाद्यदीतरम् (५९)

यदीतरमुभयेनैव सोमविक्रयिणमर्पयति तस्मात्सोमविक्रयी
 क्षोधुकोऽरुणो ह स्माहौपवेशिः सोमक्रयण एवाहं तृतीयसवनमव
 रुन्ध इति पशूनां चर्मन्मिमीते पशूनेवाव रुन्धे पशवो हि
 तृतीयः सवनं यङ्गामयेतापशुः स्यादित्यृक्षतस्तस्य मिमीतर्क्षं वा
 अपशव्यमपशुरेव भवति यं कामयेत पशुमान्त्स्यात् (६०)

इति लोमतस्तस्य मिमीतैतद्वै पशूनां रूपं रूपेणैवास्मै
 पशूनव रुन्धे पशुमानेव भवत्यपामन्ते क्रीणाति सरंसमेवैनं
 क्रीणात्यमात्योऽसीत्याहामैवैनं कुरुते शुक्रस्ते ग्रह इत्याह शुक्रो
 ह्यस्य ग्रहोऽनसाच्छ याति महिमानमेवास्याच्छ यात्यनसा (६१)

अच्छ याति तस्मादनोवाह्यः समे जीवनं यत्र खलु वा
 एतः शीर्ष्णा हरन्ति तस्माच्छीर्षहार्यं गिरौ जीवनमभि त्यं
 देवः संवितारमित्यतिच्छन्दसर्चा मिमीतेऽतिच्छन्दा वै सर्वाणि
 छन्दांसि सर्वेभिरेवैनं छन्दोभिर्मिमीते वर्ष्म वा एषा छन्दसां
 यदतिच्छन्दा यदतिच्छन्दसर्चा मिमीते वर्ष्मैवैनः समानानां
 करोत्येकैकयोत्सर्गम् (६२)

मिमीतेऽयांतयाम्नियायातयाम्नियैवैनंमिमिमीते तस्मान्नानावीर्या
 अङ्गुलंयः सर्वास्वङ्गुष्ठमुप नि गृह्णाति तस्मात्समावद्वीर्यो-
 ऽन्याभिरङ्गुलिभिस्तस्मात्सर्वा अनु सं चरति यत्सह सर्वाभिर्मिमीत
 सञ्श्लिष्टा अङ्गुलयो जायेरन्नेकयैकयोत्सर्गमिमिमीते तस्माद्विभक्ता
 जायन्ते पञ्च कृत्वो यजुषा मिमीते पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ यज्ञो
 यज्ञमेवाव रुन्धे पञ्च कृत्वस्तूष्णीम् (६३)

दश सम्पद्यन्ते दशाक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धे
 यद्यजुषा मिमीते भूतमेवाव रुन्धे यत्तूष्णीम्भविष्यद्यद्वै तावानेव
 सोमः स्याद्यावन्तमिमिमीते यजमानस्यैव स्यान्नापि सदस्यानां
 प्रजाभ्यस्त्वेत्युप समूहति सदस्यानेवान्वाभजति वाससोप नह्यति
 सर्वदेवत्यं वै (६४)

वासः सर्वाभिरेवैनं देवताभिः समर्धयति पशवो वै सोमः
 प्राणाय त्वेत्युप नह्यति प्राणमेव पशुषु दधाति व्यानाय त्वेत्यनु
 शृन्थति व्यानमेव पशुषु दधाति तस्मात्स्वपन्तं प्राणा न
 जहति॥ (६५)

इतरम्पशुमान्स्याद्यात्यनंसोत्सर्गन्तूष्णीं सर्वदेवत्यं वै त्रयस्त्रिंशच्च॥ [९]

यत्कलयां ते शफेनं ते क्रीणानीति पणेतगोअर्घं सोमं
 कुर्यादगोअर्घं यजमानमगोअर्घमध्वर्युङ्गोस्तु महिमानं नाव तिरेद्भवां

ते क्रीणा॒नीत्ये॒व ब्रूया॑द्गोअ॒र्घमे॒व सोमं॑ क॒रोति॑ गोअ॒र्घं यज॑मानं
गोअ॒र्घम॑ध्व॒र्युन्न गो॑र्महि॒मान॑मव॒ तिरत्य॑जया॑ क्रीणाति॒ सत॑पसमे॒वैनं॑
क्रीणाति॒ हिर॑ण्येन क्रीणाति॒ सशु॑क्रमे॒व (६६)

ए॒नं क्री॒णाति॒ धे॒न्वा क्री॒णाति॒ साशि॑रमे॒वैनं॑ क्रीणात्यृष॒भेण॑
क्रीणाति॒ सेन्द्र॑मे॒वैनं॑ क्रीणात्यन॒डुहा॑ क्रीणाति॒ वह्नि॑र्वा अ॒न॒ड्वान्
वह्नि॑नै॒व वह्नि॑ य॒ज्ञस्य॑ क्रीणाति॒ मिथु॑नाभ्या॑ क्रीणाति॒
मिथु॑नस्याव॒रुद्धौ॒ वास॑सा क्रीणाति॒ सर्व॑दे॒वत्यं॑ वै वासः॒
सर्वा॑भ्य ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्यः क्रीणाति॒ दश॑ सम्प॒द्यन्ते॒ दशा॑क्षरा
वि॒राडन्नं॑ वि॒राड्विरा॑जै॒वान्नाद्य॑मव॒ रुन्धे॑ (६७)

तप॑सस्त॒नूर॑सि प्र॒जाप॑ते॒र्वर्ण॑ इत्या॒ह प॒शुभ्य॑ ए॒व तद॑ध्व॒र्युर्नि
हु॒त आ॒त्मनो॑ऽना॒व्रस्काय॑ गच्छ॑ति॒ श्रियं॑ प्र प॒शूना॑प्नोति॒ य ए॒वं वेद॑
शुक्रं॑ ते॒ शु॒क्रेण॑ क्रीणा॒मीत्या॑ह यथाय॒जुरे॒वैतद्दे॒वा वै येन॑ हिर॑ण्येन
सोम॑मक्री॒णन्त॑द॒भीष॑हा पुन॒राद॑दत् को हि तेज॑सा वि॒क्रेष्य॑त् इति॒
येन॑ हिर॑ण्येन (६८)

सोमं॑ क्रीणी॒यात्त॑द॒भीष॑हा पुन॒रा द॑दीत् तेजं॑ ए॒वात्म॑न्ध॒त्तेऽस्मे
ज्योतिः॑ सोमवि॒क्रयि॑णि॒ तम॑ इत्या॒ह ज्योति॑रे॒व यज॑माने दधाति॒
तम॑सा॒ सोमवि॒क्रयि॑णम॒र्पय॑ति॒ यदनु॑पग्रथ्य ह॒न्याद॑न्द्शूका॒स्ताः
समा॑ः सर्पाः स्यु॒रिद॑म॒हः सर्पा॑णां दन्द्शूका॒नां ग्री॒वा उप॑
ग्र॒न्नामी॒त्याहा॑द॒न्द्शूका॒स्ताः समा॑ः सर्पा भ॑वन्ति॒ तम॑सा

सोमविक्रयिणं विध्यति स्वानं (६९)

भ्राजेत्याहैते वा अमुष्मिल्लोके सोममरक्षन्तेभ्यो-
ऽधि सोममाहरन् यदेतेभ्यः सोमक्रयणान्नानुदिशेदक्रीतो-
ऽस्य सोमः स्यान्नास्यैतेऽमुष्मिल्लोके सोमं रक्षेयुर्यदेतेभ्यः
सोमक्रयणाननुदिशति क्रीतोऽस्य सोमो भवत्येतेऽस्यामुष्मिल्लोके
सोमं रक्षन्ति॥ (७०)

सशुक्रमेव रुन्ध इति येन हिरण्येन स्वानं चतुश्चत्वारिंशच्च॥ [१०]

वारुणो वै क्रीतः सोम उपनद्धो मित्रो न एहि सुमित्रधा
इत्याह शान्त्या इन्द्रस्योरुमा विश दक्षिणमित्याह देवा वै
यं सोममक्रीणन्तमिन्द्रस्योरौ दक्षिण आसादयन्नेष खलु वा
एतर्हीन्द्रो यो यजंते तस्मादेवमाहोदायुषा स्वायुषेत्याह देवता
एवान्वारभ्योत् (७१)

तिष्ठत्युर्वन्तरिक्षमन्विहीत्याहान्तरिक्षदेवत्यो ३ ह्येतर्हि सोमो-
ऽदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद आ सीदेत्याह यथायजुरेवैतद्वि वा
एनमेतदर्धयति यद्वारुणं सन्तम्मैत्रं करोति वारुण्यर्चा सादयति
स्वयैवैनं देवतया समर्धयति वासंसा पर्यानहति सर्वदेवत्यं वै
वासः सर्वाभिरेव (७२)

एनं देवताभिः समर्धयत्यथो रक्षसामपहत्यै वनेषु व्यन्तरिक्षं
ततानेत्याह वनेषु हि व्यन्तरिक्षं ततान वाजमर्वथ्स्वित्याह वाजं

ह्यर्वथ्सु पयो अग्नि॒यास्वित्या॑ह पयो ह्यग्नि॒यासु॑ ह्थ्सु क्रतु॑मित्या॒ह
ह्थ्सु हि क्रतुं वरु॑णो वि॒श्वग्नि॑मित्या॒ह वरु॑णो हि वि॒श्वग्नि॑न्दिवि
सूर्य॑म् (७३)

इत्या॑ह दि॒वि हि सूर्य॑ः सोम॒मद्रा॑वित्या॒ह ग्रावा॑णो वा
अद्र॑यस्तेषु वा ए॒ष सोमं॑ दधाति॒ यो यज॑ते तस्मा॑देवमा॒होदु॑ त्यं
जा॒तवे॑दस॒मिति॑ सौर्य॑र्चा कृ॒ष्णाजि॒नम्प्र॒त्यान॑ह्यति॒ रक्ष॑साम॒पंह॒त्या
उ॒स्रावे॑त धू॒रषा॑हावित्या॒ह यथा॑य॒जुरे॒वैत॒त्प्र च्य॑वस्व भुव॒स्पत॑
इत्या॑ह भू॒ताना॑ः हि (७४)

ए॒ष पति॑र्वि॒श्वान्य॑भि धामा॒नीत्या॑ह वि॒श्वानि॒ ह्ये ३ षो॑-
ऽभि धामा॑नि प्र॒च्यव॑ते मा त्वा॑ परि॒परी वि॑ददित्या॒ह यदे॒वादः
सोमं॑मा॒ह्रिय॑माणं गन्ध॒र्वो वि॒श्वाव॑सुः पर्य॑मु॒ष्णात्तस्मा॑देवमा॒हापरि॑मोषा॒य
यज॑मानस्य स्व॒स्त्यये॑न्यसीत्या॒ह यज॑मानस्यै॒वैष य॒ज्ञस्या॑न्वा॒रम्भो॑-
ऽन॑व॒छित्यै॑ वरु॑णो वा ए॒ष यज॑मानम॒भ्यैति॑ यत् (७५)

क्री॒तः सोम॑ उप॒नद्धो॑ नमो॑ मि॒त्रस्य॑ वरु॑णस्य चक्ष॑स
इत्या॑ह शान्त्या॒ आ सोमं॑ वह॑न्त्य॒ग्निना॑ प्रति॑ तिष्ठते तौ स॒म्भव॑न्तौ
यज॑मानम॒भि सम्भ॑वतः पुरा॒ खलु॑ वावैष मेधा॑या॒त्मान॑मा॒रभ्य॑ चरति॒
यो दी॑क्षि॒तो यद॑ग्री॒षोमी॑यम्प॒शुमा॑लभ॑त आत्म॒निष्क्र॑यण ए॒वास्य॑ स
तस्मा॑त्तस्य॒ नाश॑यं पुरुष॒निष्क्र॑यण इव॒ ह्यथो॑ खल्वा॒हुरग्री॑षोमा॒भ्यां
वा इन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑ह॒न्निति॑ यद॑ग्री॒षोमी॑यम्प॒शुमा॑लभ॑ते वा॒र्त्रघ्न॑ ए॒वास्य॑

स तस्माद्वाश्यं वारुण्यर्चा परि चरति स्वयैवैनं देवतया परि चरति॥ (७६)

अन्वारभ्योऽसर्वाभिरेव सूर्यं भूतानां ह्येति यदाहुः सप्तविंशतिश्च॥ [११]

यदुभौ देवासुरा मिथस्तेषां सुवर्गं यद्वा अनीशानः पुरोहंविषि तेभ्यः सोत्तरवेदिर्बद्धं देवस्याग्निं शिरो वा एकादश॥ [१२] यदुभावित्याह देवानां यज्ञो देवेभ्यो न रथाय यजमानाय परस्ताद्वर्वाचीन्नवपञ्चाशत्॥ 59॥ यदुभौ दुह एवैनौम्॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>